

**Informácia o priebehu a výsledkoch 42. zasadnutia Konferencie Organizácie Spojených
národov pre výživu a poľnohospodárstvo
(14. – 18. júna 2021)**

Zhrnutie

V dňoch 14. – 18. júna 2021 sa uskutočnilo 42. zasadnutie Konferencie FAO. Zasadnutie sa z dôvodu pretrvávajúcej pandémie spôsobenej ochorením COVID-19 konalo vo virtuálnom formáte. Na zasadnutie sa akreditovalo 183 členských štátov a Európska únia (EÚ) ako členská organizácia, z toho 119 na úrovni ministrov. Zasadnutiu predsedal Michal Kurtyka, minister pre klímu a životné prostredie Poľskej republiky. Za podpredsedov boli zvolení Gabriel Mbairrobe (Kamerun), Yeal Rubinstein (Izrael) a Edward Centeno (Nicaragua). Konferencia prebiehala na troch úrovniach – plenárne zasadnutie a dve komisie. Predsedníčkou Komisie I bola Eudora Koranteng (Ghana) a predsedom Komisie II bol Benito Jimenez Sauma (Mexiko).

Delegáciu SR viedol Samuel Vlčan, minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Alternátkou bola Zora Weberová, stála predstaviteľka SR pri FAO a WFP. Členmi delegácie SR boli Matej Hudec, generálny riaditeľ sekcie európskych záležitostí a zahraničnej koordinácie MPRV SR, Nina Chebeňová, riaditeľka odboru bilaterálnej spolupráce a medzinárodných organizácií MPRV SR, Andreas Fabián, národný koordinátor pre FAO a Zuzana Lopatníková, ekonomická diplomatka (ZÚ SR v Ríme).

Konferencia definovala hlavné stratégie a politiky v činnosti FAO na nasledujúce obdobie. Hlavnými udalosťami boli voľba Nezávislého predsedu Rady FAO, schválenie Programu práce a rozpočtu na roky 2022-2023, Strednodobého plánu na roky 2022-2025 a Strategického rámca na roky 2022-2031. Predmetom zasadnutia boli tiež správy z regionálnych konferencií FAO, zo zasadnutí technických výborov a zasadnutí Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť (CFS).

Hlavnou témou Konferencie bola „Transformácia poľnohospodárskych potravinových systémov – od stratégie k akcii“. Konferencia sa sústredila na úlohu poľnohospodársko-potravinových systémov pri riešení hladu a nedostatočnej výživy, a to v kontexte pandémie COVID-19. Konferencia zdôraznila systémový prístup k riešeniu komplexných výziev, ktorý sa bude opierať o inovácie, dáta, správne riadenie a silný inštitucionálny rámec. Transformáciou potravinových systémov je FAO pripravené zlepšiť produkciu, výživu, životné prostredie a živobytie.

Za Nezávislého predsedu Rady FAO bol zvolený Hans Hoogeveen z NL s funkčným obdobím od júna 2021 do júna 2023. Voľba prebehla fyzickým hlasovaním v priestoroch FAO v Ríme a OSN v New Yorku. Kandidát bol zvolený v druhom kole hlasovania, po vyradení maďarského kandidáta s najmenším počtom hlasov. Konferencia zároveň zvolila nových členov Rady FAO na obdobie jún 2021 – jún 2025.

Konferencia jednomyseľne schválila návrh programu práce a rozpočtu na obdobie rokov 2022-2023 vo výške 1 005 635 000 USD, čo znamená rozpočet s nulovým rastom oproti rokom 2020-2021. Konferencia taktiež prijala škálu príspevkov pre jednotlivých členov s rovnakými hodnotami ako platila v rokoch 2020-2021. Pre SR to znamená podiel na rozpočte vo výške 0,153 %.

Závery k jednotlivým bodom programu:

1. Plenárne zasadnutie: Transformácia poľnohospodársko-potravinových systémov – od stratégie k akcii

Plenárna diskusia hodnotila stav výživy a poľnohospodárstva vo svete. Ústredná téma bola zameraná na transformáciu poľnohospodársko-potravinových systémov. K hlavnej téme zasadnutia vystúpilo, resp. poskytlo vystúpenia 93 zástupcov delegácií. Konferencia sa sústredila na úlohu poľnohospodársko-potravinových systémov pri riešení hladu a nedostatočnej výživy, a to v kontexte pandémie COVID-19. Konferencia podporila stratégiu FAO, ktorej cieľom je transformovať potravinové systémy, investovať do transformácie vidieka a posilniť ohrozené skupiny populácie. Ako hlavné nástroje transformácie boli identifikované digitalizácia, rozvoj akvakultúry na vidieku a využívanie iniciatívy Hand in Hand pre integráciu jednotlivých nástrojov. Transformáciou potravinových systémov je FAO pripravené zlepšiť produkciu, výživu, životné prostredie a živobytie.

Plenárnu diskusiu otvoril generálny riaditeľ FAO Qu Dongyu (GR FAO), ktorý zdôraznil alarmujúcu situáciu vo svete, v ktorej ak nezasiahneme okamžite, nepodarí sa ukončiť hlad a nedostatočnú výživu vo všetkých jej formách. GR FAO potvrdil, že pandémia zvýšila počty ľudí trpiacich hladom o 132 miliónov ku koncu roka 2020. Najväčší dopad je možné vidieť v Afrike, Ázii a Latinskej Amerike. Pri pohľade na rôzne formy nedostatočnej výživy ostáva neprimerane vysoké číslo detí trpiacich zakrpatením. Rastie obezita a nadváha v bohatých aj chudobných krajinách. Počet obéznych ľudí prevýšil počty z roku 2012 a viac než 3 miliardy ľudí si nemôžu dovoliť ani najlacnejšiu zdravú výživu. Podľa GR FAO je pre dosiahnutie cieľov Agendy 2030 potrebné transformovať poľnohospodársko-potravinové systémy, pretože tieto systémy aktuálne neprinášajú potravinovú bezpečnosť a výživu, pričom sú to najväčšie ekonomické systémy z pohľadu zamestnanosti a vplyvu na planétu.

GR FAO poznamenal, že za posledných 22 mesiacov prešlo FAO najhlbšou re-organizáciou a internou transformáciou a predstavuje tak flexibilnú štruktúru pre pokrytie priorít svojich členov a silnejšie zameranie na ciele udržateľného rozvoja Agendy 2030 (SDGs). Pozornosť upriamil na iniciatívu Hand in Hand, ktorá je založená na vedeckom základe a potrebách krajín. Jej cieľom je odstrániť chudobu, hlad a nedostatočnú výživu a zároveň znížiť rozdiely medzi národmi. Do iniciatívy je zapojených už 39 krajín. GR FAO vyzdvihol kvalitu základných strategických dokumentov, ktoré boli predmetom schvaľovania Konferencie, a to Strategický rámec 2022-2031, Strednodobý plán 2022-2025 a Program práce a rozpočtu 2022-2023. Prvý raz v histórii FAO sa strategický rámec pripravoval v úzkej konzultácii s členmi. Proces trval 18 mesiacov a konzultácie boli podporené intenzívnym vnútorným procesom pre dosiahnutie technickej kvality založenej na poznatkoch FAO.

Mimoriadnym rečníkom v rámci plenárneho zasadnutia bol Bill Gates, ktorý zdôraznil potrebu inovácií pre boj s klimatickou zmenou a hladom. Podľa B. Gatesa v súčasnosti čelíme najväčšej kríze v oblasti zdravia, rozvoja a životného prostredia. Dopady nepriaznivých vplyvov klimatických zmien pocítia najmä farmári a malí poľnohospodári. Ako hlavné nástroje k prekonaniu krízy identifikoval investovanie do odolnosti poľnohospodárstva proti klimatickým zmenám, lepší zber dát, inovácie v poľnohospodárstve a silné politické záväzky. B. Gates vyzdvihol výskumnú organizáciu CGIAR, ktorá vyvíja nové odrody plodín, ktoré budú odolné voči klimatickým šokom.

2. Správy z regionálnych konferencií a výborov FAO

Správa z 27. zasadnutia Výboru pre poľnohospodárstvo – COAG (28. septembra – 02. októbra 2020)

Konferencia schválila závery a odporúčania obsiahnuté v správe zo zasadnutia COAG a schválila Dobrovoľné usmernenia pre potravinové straty a znižovanie odpadu. Konferencia prijala návrh na vytvorenie podvýboru pre živočíšnu produkciu.

Správa zo 73. a 74. zasadnutia Výboru pre komoditné problémy - CCP (22. januára 2021 a 10. – 12. marca 2021)

Konferencia schválila správy zo zasadnutí CCP a zdôraznila dôležitosť medzinárodného poľnohospodárskeho obchodu a práce FAO v oblasti informácií a analýz o poľnohospodárskom trhu v kontexte COVID-19.

Správa z 33. zasadnutia Výboru pre rybárstvo - COFI (01. – 05. februára 2021)

Konferencia schválila správu zo zasadnutia COFI a uvítala Deklaráciu COFI o trvalo udržateľnom rybolove a akvakultúre 2021.

Správa z 25. zasadnutia Výboru pre lesníctvo – COFO (05. – 09. októbra 2020)

Konferencia schválila správu zo zasadnutia COFO a ocenila prácu FAO v oblasti lesného hospodárstva s prepojením na poľnohospodárstvo. Konferencia opätovne poukázala na významnú úlohu lesov a trvalo udržateľného obhospodarovania lesov pri dosahovaní SDGs. Konferencia vzala na vedomie prípravy na 15. Svetový lesnícky kongres, ktorý sa uskutoční v máji 2022 v Soule.

Správy zo 46. a 47. zasadnutia Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť – CFS (14. – 18. októbra 2019 a 08. – 11. februára 2021)

Konferencia schválila správy zo zasadnutí CFS a uvítala prijatie Dobrovoľných smerníc CFS pre potravinové systémy a výživu. Konferencia vyzvala k používaniu týchto smerníc.

3. Plnenie programu práce a rozpočtu v rokoch 2018-2020

Konferencia vyjadrila spokojnosť s implementáciou programu práce v rokoch 2018-2019. Konferencia ocenila významnú prácu FAO súvisiacu s Agendou 2030, dosiahnutie 95% plnenia cieľových indikátorov a efektívnej úspory vo výške 11,7 mil. USD.

Z hodnotiacej správy programu 2021 (hodnotenie za obdobie 2019-2020) Konferencia ocenila prácu FAO pre dosiahnutie rovnosti medzi mužmi a ženami a propagáciu princípu „Leaving no one behind“ vo všetkých programoch. Zdôraznená bola štatistika ako jadro činnosti FAO. V rámci implementácie Stratégie FAO pre klimatickú zmenu bola vyzdvihnutá významná mobilizácia finančných zdrojov. Pozitívne vnímané je aj prijatie novej stratégie pre zapojenie súkromného sektora.

4. Strategický rámec 2022-2031, Strednodobý plán 2022-2025 a Program práce a rozpočtu 2022-2023

Konferencia jednohlasne schválila uvedené dokumenty.

Strategický rámec je základným strategickým dokumentom, ktorý určuje smerovanie FAO na najbližších desať rokov. Zameriava sa na podporu transformácie koherentným spôsobom, nadväzujúc na národné kapacity s cieľom dosiahnuť inkluzívne, odolné, udržateľné poľnohospodársko-potravinové systémy. Stratégia napĺňa víziu GR FAO tzv. „four betters“ – lepšia produkcia, lepšia výživa, lepšie životné prostredie a lepšie živobytie. Rámec je plne v súlade s Agendou 2030, pričom sa zameriava na ciele SDG 1, 2 a 10. Prierezovými témami sú rovnosť medzi mužmi a ženami, mládež a inkluzivita. Rámec okrem toho podrobnejšie identifikuje dvadsať oblastí programových priorít, ktoré sú formulované interdisciplinárne. Konferencia zdôraznila dôležitú rolu vedeckej a normatívnej činnosti FAO v rámci Codex Alimentarius a Medzinárodného dohovoru o ochrane rastlín. Konferencia ocenila, že rámec udržiava bilanciáciu medzi tromi piliermi pre udržateľný rozvoj – ekonomický, sociálny a environmentálny. Bol vyzdvihnutý prístup „One Health“, tripartitné partnerstvo (FAO, WHO, OIE) a spolupráca s UNEP a ostatnými medzinárodnými organizáciami.

Konferencia ocenila návrh rozpočtu na úrovni nulového nominálneho rastu s predpokladom zvýšenia objemu dobrovoľných príspevkov pre dosiahnutie strategických cieľov FAO. Konferencia tiež jednomyseľne schválila návrh programu práce a rozpočtu na obdobie rokov 2022-2023 vo výške 1 005 635 000 USD. Pre výpočet príspevkov členských krajín bola potvrdená Škála príspevkov OSN platná v rokoch 2019 - 2021. Pre SR to znamená zachovanie podielu na rozpočte FAO na úrovni 0,153 percenta. Program práce je zosúladený so Strategickým rámcom a najmä programovými prioritami v rámci Agendy 2030. Konferencia zdôraznila potrebu flexibilných dobrovoľných príspevkov, neviazaných resp. len mierne viazaných, pre implementáciu programu práce. Za týmto účelom má FAO vypracovať nové mechanizmy pre prilákanie nových donorov.

5. Volebné záležitosti

Ku dňu začiatku Konferencie 25 krajín stratilo volebné práva v dôsledku finančných pohľadávok na povinných príspevkoch do FAO (Antigua a Barbuda, Stredoafrická republika, Čad, Kolumbia, Komory, Kuba, Demokratická republika Kongo, Ekvádor, Gabon, Irán, Jemen, Kirgizsko, Libéria, Líbya, Marshallove ostrovy, Mikronézia, Mozambik, Nigéria, Sv. Tomáš a Princov ostrov, Severné Macedónsko, Somálsko, Surinam, Turkmenistan, Tuvalu a Venezuela). Konferencia na základe žiadosti, resp. dodatočnej úhrady príspevku rozhodla o obnovení hlasovacích práv šestnástim členským krajinám.

Počas Konferencie sa uskutočnila voľba Nezávislého predsedu Rady FAO. Do funkcie bol na základe volieb vymenovaný Hans Hoogeveen z NL s funkčným obdobím od júna 2021 do júna 2023. Voľba prebehla fyzickým hlasovaním v priestoroch FAO v Ríme a OSN v New Yorku. Vo voľbách boli traja kandidáti - Mario Arvelo Caamaño (DO), Zoltán Kálmán (HU) a Hans Hoogeveen (NL). V prvom kole vypadol kandidát HU s najnižším počtom hlasov, ktorého podporovala SR. Následne bol prevažnou väčšinou hlasov zvolený kandidát NL. Voľby prebehli hladko, bez mimoriadnych udalostí.

Konferencia potvrdila aklamáciou nových členov Rady FAO podľa nominácií regionálnych skupín na obdobie jún 2021 – jún 2024, resp. júl 2022 – jún 2025. Za región Európy v zmysle internej dohody o rotácii z roku 2014 boli zvolení:

- do 30. júna 2024 Bielorusko (námiетка USA), Bosna a Hercegovina, Španielsko (zdieľané funkčné obdobie do 30. júna 2022, na zvyšok termínu Spojené kráľovstvo),
- od júna 2021 do júna 2023 Francúzsko, Luxembursko, Ruská federácia,
- od 1. júla 2022 do júna 2025 Nemecko, Izrael, Slovinsko.

Konferencia uvítala proces prípravy Volebného kódexu. Návrh textu Volebného kódexu podľa článku XII. Všeobecných pravidiel FAO nebol finalizovaný. Konferencia požiadala, aby pokračovali rokovania pod vedením Nezávislého predsedu Rady FAO s cieľom predložiť text na rokovanie 43. zasadnutia Konferencie FAO po preskúmaní príslušnými riadiacimi orgánmi. Volebný kódex je iniciatíva ČK EÚ s cieľom ustanoviť jednoznačné pravidlá pre voľbu GR FAO, najmä z pohľadu transparentnosti. Týmto rozhodnutím však bolo oddialené jeho možné uplatnenie počas voľby GR FAO práve počas Konferencie v roku 2023.

6. Ďalšie rozhodnutia prijaté počas Konferencie

- Vyhlásenie medzinárodných rokov a dní:
 - Medzinárodný rok pasienkov a pastierstva 2026
 - Medzinárodný rok datľovej palmy 2027
 - Medzinárodný deň zdravia rastlín 12. máj
- Schválenie zastrešujúcej témy rokovaní pre roky 2022-2023 „Transformácia poľnohospodársko-potravinových systémov: od stratégie k akcii“
- Schválenie novej koncepcie ocenení FAO. Všetky existujúce ocenenia budú nahradené nasledovnými cenami:
 - Champion Award vo výške 50.000 USD
 - Award for Achievement vo výške 10.000 USD
 - Award for Achievement vo výške 10.000 USD
 - Award for Innovation vo výške 10.000 USD
 - Award for Employees bez peňažnej hodnoty
- Schválenie správy Komisie pre genetické zdroje pre výživu a poľnohospodárstvo, správy o pokroku v implementácii dekády OSN pre výživu, správy o pokroku v preskúmaní operatívnych rozvojových aktivít a výročných správ Svetového potravinového programu (WFP).

Konferencia rozhodla, že 43. zasadnutie Konferencie FAO sa uskutoční v Ríme 01. – 07. júla 2023.